

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 7488/2023
22.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андирјашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Нешић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Високи савет судства, Привредни суд у Лесковцу, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Лесковцу, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гжрр 1201/22 од 14.12.2022. године, у седници одржаној 22.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гжрр 1201/22 од 14.12.2022. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гжрр 1201/22 од 14.12.2022. године, преиначена је пресуда Основног суда у Врању Прр1 77/21 од 28.07.2022. године у усвајајућем делу става првог изреке и у ставу другом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Лесковцу Ст 295/11 исплати износ од 279.653,97 динара са законском затезном каматом на износ главног дуга од 103.219,00 динара почев од 31.07.2020. године до исплате (став први изреке). Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове (став други изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане одлуке у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, ... 10/23), Врховни суд је утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као извршни поверилац, заједно са још једанаест извршних поверилаца дана 25.05.2007. године поднео предлог за извршење Општинском суду у Врању, против извршног дужника ГП ДС „Новоградња“ из Врања ради наплате новчаног потраживања тужиоца по основу накнаде штете у износу од 103.219,00 динара са законском затезном каматом од 08.09.2006. године до исплате, трошкова парничног поступка за свих дванаест поверилаца у укупном износу од 632.161,00 динара са законском затезном каматом почев од 02.04.2007. године до исплате, а на основу извршне исправе, правноснажне пресуде Општинског суда у Врању П1 106/06 од 20.10.2006. године и пресуде Окружног суда у Врању Гж1 3413/06. Решењем о извршењу И 8433/07 од 11.06.2007. године дозвољено је предложено извршење на новчаним средствима извршног дужника и на непокретности забележбом решења о извршењу у јавну књигу код Катастра непокретности у Врању и књигу забрана Општинског суда у Врању, утврђивањем вредности непокретности, продајом непокретности, намирењем извршних поверилаца из износа добијених продајом, а трошкови извршења су одређени на износ од 108.326,34 динара. Решењем од 12.06.2007. године одређена је забележба решења о извршењу у корист извршних поверилаца у односу на непокретности извршног дужника означене у овом решењу. Решењем од 23.03.2007. године је одређена забележба решења о извршењу И 30/07 од 23.03.2007. године, ради наплате новчаног потраживања продајом непокретности означених у том решењу. Тржишна вредност непокретности утврђена је решењем Ив 2175/08 од 31.01.2009. године у укупном износу од 95.117.175,50 динара, а закључцима о извршном поступку од 20.03.2009. године, 11.05.2009. године и 16.09.2009. године одређена је продаја ових непокретности.

Решењем И 10999/10 од 03.02.2019. године поступак извршења је прекинут због отварања поступка стечаја над извршним дужником ГП ДС „Новоградња“ Врање у ликвидацији. Над стечајним дужником ГП ДС „Новоградња“ из Врања решењем Привредног суда у Лесковцу Ст 295/2011 од 18.11.2011. године покренут је поступак стечаја, а за стечајног управника је именована Агенција за приватизацију. Прво поверилачко рочиште је одржано 20.01.2012. године, дана 09.11.2012. године је донето решење о банкротству и одређено уновчење стечајне масе. Током поступка су испитане ... пријаве потраживања међу којима је и пријава потраживања тужиоца које је заведена под бројем ... . Овом пријавом тужилац је пријавио потраживање у укупном износу од 333.233,81 динар од чега су 103.219,00 динара по основу главног дуга, 61.707,97 динара по основу трошкова и 115.468,68 динара по основу камате на главни дуг и 52.836,68 динара по основу камате на трошкове, а по пресуди П1 106/06 од 20.10.2006. године и Гж1 3413/06 од 20.10.2006. године и решењу И 843/07 од 11.06.2007. године и 12.06.2007. године потврди ОС Врање Р3 21/2012 од 12.01.2012. године и решењу СКН Врање од 25.01.2012. године и утврђено му је потраживање у укупном износу од 279.653,97 динара, а оспорено му је потраживање у износу од 53.579,84 динара по основу камате обрачунате комформном методом. Тужиоцу је признато и разлучно право на непокретној имовини за потраживање у износу од

103.219,00 динара, а током стечајног поступка није било намирења тужиоца. Продаја имовине у стечајном поступку није вршена због постојања захтева за реституцију, као и због тога што део имовине стечајног дужника није укњижен, а објекти су грађени без грађевинске дозволе. Стечајни суд је донео решење о делимичној деоби. Стечајни поступак и даље траје. Из налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке утврђено је да би тужилац имајући у виду процењену вредност непокретне имовине од 95.117.175,50 динара и укупна потраживања извршних поврилица у предмету И 843/07 са обрачунатим каматама до 25.01.2008. године у износу од 6.060.455,75 динара своје потраживање намирио и продајом у извршном поступку и продајом у стечајном поступку. Решењем Привредног суда у Лесковцу Р4 6062/2019 од 05.11.2019. године утврђено је да је овде тужиоцу као предлагачу повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Лесковцу Ст 295/2011 и наложено је стечајном судији да у року од 4 месеца преузме све неопходне мере и радње да би се приступило деоби стечајне масе и уновчењу преостале имовине стечајног дужника и закључењу стечајног поступка и да се у року од 30 дана извести председник суда о предузетим мерама.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је стао на становиште да је због повреде права на суђење у разумном року тужилац претрпео материјалну штету због које је одговорна тужена, јер није искористила сва законска овлашћења која су јој стајала на располагању ради намирења потраживања у стечајном поступку и није доказала да је штета настала искључиво кривицом тужиоца или трећег лица да би се одговорности ослободило и да висина штете коју трпи тужилац одговара утврђеном потраживању тужиоца у стечајном поступку и да на износ потраживања који представља главни дуг тужиоцу припада законска затезна камата од утужења, па је применом члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и члана 1. став 1. Протокола уз исту, члана 32. став 1, члана 35. став 2. и 58. став 1. Устава Републике Србије, члана 22. став 2. и члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 154. став 3, 155, 172. и 277. Закона о облигационим односима усвојио тужбени захтев.

Другостепени суд није прихватио правно становиште првостепеног суда, већ је закључио да је потраживање тужиоца настало као комерцијални посао и да тужена не одговара безусловно за материјалну штету у висини утврђеног потраживања тужиоца, имајући у виду да из изведених доказа не произлази да је извршни, односно стечајни дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини из којих би поштујући редослед наплате тужилац могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим законом.

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилан је закључак другостепеног суда да је неоснован тужбени захтев за накнаду штете, јер је у овом спору тужилац морао доказати да је штету претрпео недозвољеним радњама и понашањем органа тужене, односно да би своје потраживање наплатио у стечајном поступку да је стечајни суд поступао ефикасно, а да се одговорност тужене за накнаду спорне материјалне штете не може засновати искључиво на чињеници да је решењем суда утврђена повреда права на суђење у разумном року.

По оцени Врховног суда, правило о објективној одговорности Републике Србије, примењено на случај накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у

разумном року, не значи да је утврђењем повреде тог права тужилац стекао право на накнаду имовинске штете коју је тужена дужна да му надокнади. Услов за одговорност тужене у конкретном случају је постојање узрочно-последичне везе између рада њених органа и настале штете у смислу одредбе члана 154. став 1. Закона о облигационим односима. Према закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. Према допуњеном закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године у погледу извршних дужника физичких и правних лица која не спадају у наведену категорију, нужно је утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед наплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

Према томе, у конкретном случају није остварен услов за одговорност Републике Србије јер се одлуке донете против друштвених предузећа по основу потраживања из радних односа не могу изједначити са одлукама против друштвених-државних предузећа донетих по основу потраживања која су проистекла из комерцијалног односа. Околност што тужилац своје признато потраживање према таквом предузећу над којим је покренут поступак стечаја није намирио, не може се ставити на терет туженој, јер тужилац у смислу члана 231. ЗПП није доказао да је могао да се наплати из новчаног износа добијеног продајом непокретних ствари стечајног дужника, односно продајом стечајног дужника као правног лица, те да би тај износ био довољан за исплату његовог утврђеног потраживања и да је изостало потпуно намирење тужиоца у стечајном поступку искључиво због неправилног или незаконитог рада стечајних органа за чије одговара тужена.

Супротно наводима ревизије којима се указује да је одлуком другостепеног суда повређено право тужиоца на имовину, те да се одговорност Републике Србије заснива на неспровођењу судских одлука, и према налажењу овог суда Република Србија не може одговарати за комерцијална потраживања предузећа основаног на бази друштвеног или државног капитала са којим је тужилац слободном вољом ступио у комерцијални однос. У конкретном случају тужилац има потраживање које проистиче из комерцијалног односа, а Република Србија нема обавезу да тужиоцу накнади материјалну штету по основу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, јер се одредба овог члана односи на материјалну штету која настане због дужине трајања судског поступка, а не због неисплаћивања дуга од стране стечајног дужника. На основу свега изнетог неосновани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Насупрот наводима ревизије правилан је став другостепеног суда да сама чињеница утврђене вредности непокретности није довољан доказ да би тужилац могао намирити своје потраживање, у ситуацији када су те непокретности са правним

недостатцима о чему говори и чињеница да у извршном поступку и поред заказаних рочишта за продају непокретности нису продате.

На основу члана 414. Закона о парничном поступку, донета је одлука као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**